

Sygn. akt III AUa 192/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Sędziowie:	SSA Jerzy Andrzejewski SSA Daria Stanek (spr.)
Protokolant:	Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2013 r. w Gdańsku

sprawy małoletniego M. S. (1) reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego S. S. (1) i małoletniego S. T. (1) reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego L. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji małoletniego M. S. (1) reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego S. S. (1) i małoletniego S. T. (1) reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego L. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 października 2012 r., sygn. akt VI U 3749/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 192/13

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 8 września 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania małoletnim M. S. (2) i S. T. (2) przyznania prawa do renty rodzinnej po ich zmarłej w dniu (...). matce P. S. (1).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył S. S. (1), który wniósł o jej zmianę i przyznanie małoletnim synom zmarłej renty rodzinnej. Wnioskodawca podniósł,

że P. S. (1) pobierała rentę rodzinną przynajmniej przez okres dwóch lat, wobec czego żądany dla niej okres 10 lat okresów składkowych i nieskładkowych winien ulec skróceniu do lat 8.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 20 maja 2010 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzą przesłanki, o jakich stanowi art. 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, nie zostały bowiem spełnione wymogi określone w przepisach art. 57 i 58 cyt. ustawy. Ubezpieczona P. S. (2) nie dysponowała bowiem w ostatnim dziesięcioleciu przed powstaniem niezdolności do pracy wymaganym stażem ubezpieczeniowym. Za niezasadny Sąd ten uznał zarzut wnioskodawcy, iż w związku z pobieraniem przez zmarłą renty wymagany ustawą okres winien ulec skróceniu do lat 4.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł S. S. (2), który zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów poprzez niewłaściwą ich interpretację i zastosowanie, a przez to niezaliczenie do okresów składkowych czasu zatrudnienia matki małoletnich w zakładzie fryzjerskim oraz okresu prowadzenia działalności gospodarczej. Z uwagi na okoliczność, że ubezpieczona pobierała w ostatnich dziesięciu latach przez okres dwóch lat rentę okres ten winien ulec, zdaniem skarżącego, skróceniu do lat 8, zatem proporcjonalnie należy udowodnić jedynie 4 lata okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 17 listopada 2011 r. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy. Sąd Apelacyjny zważył, iż apelacja nie podlegała merytorycznemu badaniu, bowiem stwierdzona została nieważność postępowania, gdyż małoletni S. T. (1) nie miał zdolności procesowej i przedstawiciela ustawowego, za pośrednictwem którego mógłby dokonać czynności procesowych w sprawie.

Po ponownym przeprowadzeniu postępowania z udziałem M. S. (1) reprezentowanego przez S. S. (1) oraz S. T. (1) reprezentowanego przez L. T. Sąd Okręgowy dokonał następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

Do wniosku o rentę rodzinną złożonego przez S. S. (1) w imieniu małoletnich S. T. (1) i M. S. (1) dołączona została stosowna dokumentacja pracownicza dotycząca zmarłej P. S. (1). Na podstawie tej dokumentacji oraz dokumentów będących w dyspozycji organu Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że w ostatnim dziesięcioleciu przed zgonem zmarła ma udokumentowany staż pracy wynoszący ogółem 4 lata, 8 miesięcy i 22 dni, w tym udowodniono 3 lata i 17 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 8 miesięcy i 5 dni okresów nieskładkowych.

Zgodnie z przepisem art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Zgodnie zaś z art. 58 ust. 2 cytowanej ustawy okres posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed powstaniem niezdolności do pracy.

W ocenie Sądu I instancji, w świetle poczynionych ustaleń i rozważań w przedmiotowej sprawie należało przyjąć, iż zmarła P. S. (1) nie spełniła łącznie wszystkich warunków określonych w art. 57 cyt. wyżej ustawy, albowiem zmarła dysponuje łącznym okresem składkowym i nieskładkowym wymiarze 4 lata i 22 dni.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne jest łagodzenie rygorów obowiązujących norm prawnych w oparciu o treść art. 5 k.c., czyli rozstrzyganie przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego. Z powyższych względów nie było możliwe w niniejszym postępowaniu wydanie orzeczenia w oparciu o jakiegokolwiek inne względy aniżeli te, które wynikają z przepisów regulujących przedmiotową materię.

Mając powyższe na względzie, wobec braku podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 477 (14) § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku wywiedli w imieniu małoletnich wnioskodawców ich przedstawiciele ustawowi. Wyrokowi zarzucili naruszenie przepisów prawa poprzez niewłaściwą ich interpretację i zastosowanie, a przez to niedoliczenie do okresu składkowego czasu, podczas którego matka małoletnich wnioskodawców była zatrudniona w salonie fryzjerskim oraz prowadziła ona działalność gospodarczą. Ponadto, zdaniem apelujących, P. S. (1) w okresie ostatnich 10 lat przed śmiercią pobierała przez okres ponad dwóch lat rentę, a zatem okres ten powinien zostać odliczony od wymaganego okresu

10-letniego, w czasie którego oblicza się okresy składkowe i nieskładkowe. Zatem powinno być tak, że wystarczający do przyznania renty jest okres 4 lat tzw. okresów składkowych i nieskładkowych liczonych w okresie ostatnich 8 lat.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie każdemu z małoletnich wnioskodawców renty rodzinnej oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżących kosztów postępowania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podnieśli, że skoro P. S. (1) przez ponad 2 lata pobierała rentę rodzinną, to nie było możliwym żądanie, ażeby uzyskała ona łącznie 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Jej sytuacja nie może być gorsza od sytuacji innych osób ubezpieczonych, które mają możliwość uzyskania wymaganych 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych, jeżeli w istocie pracują lub mają możliwość podjęcia zatrudnienia. P. S. (1) kontynuowała naukę, a zatem nie mogła w okresie pobierania nauki i zasiłku rodzinnego pracować zawodowo. W takiej sytuacji należałoby uznać, że po zakończeniu pobierania zasiłku rodzinnego przez okres 8 lat była zdolna do podjęcia pracy zawodowej i tym samym przez co najmniej połowę tego okresu powinno się wykazać okresy składkowe i nieskładkowe zgodnie z wymogiem ustawy.

Ponadto, skoro P. S. (1) pracowała w salonie fryzjerskim i na tę okoliczność przedstawiono świadectwo pracy, to nie powinno obciążać się skarżących konsekwencjami niezgłoszenia jej do ubezpieczeń społecznych przez pracodawcę,

Analogicznie, w ocenie apelujących, należało uwzględnić okres prowadzenia działalności gospodarczej przez P. S. (1).

W takiej sytuacji, tj. przy zaliczeniu okresów, o których mowa wyżej uznać należy, zdaniem skarżących, że P. S. (1) uzyskała ponad 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych i dlatego zasadnym jest uwzględnienie ich przy weryfikowaniu uprawnień do renty rodzinnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja małoletnich M. S. (1) oraz S. T. (1), reprezentowanych przez ich przedstawicieli ustawowych, nie zasługuje na uwzględnienie, nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia przysługiwania wnioskodawcom prawa do renty rodzinnej po zmarłej matce P. S. (1).

Sąd Apelacyjny wskazuje, iż w powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznał je za własne.

Stosownie do art. 65 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Sąd Apelacyjny zwraca zatem uwagę,

iż renta rodzinna jest świadczeniem pochodnym świadczenia, jakie przysługiwałoby osobie zmarłej, dlatego też w pierwszej kolejności rozpoznaniu podlega spełnienie przesłanek przez osobę zmarłą, a dopiero następnie ustalone jest prawo do tego świadczenia wnioskodawcy - członka rodziny po osobie zmarłej (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 3 września 2009 r., II SA/Wa 348/09, LEX nr 637742). W kontekście powyższego należy zwrócić uwagę, iż dla przyznania prawa do renty rodzinnej nie mają znaczenia żadne inne okoliczności, jak tylko kwestia posiadania przez zmarłego w chwili śmierci ustalonego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy bądź też spełniania warunków wymaganych do uzyskania jednego z tych świadczeń. Brak uprawnień zmarłego do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy pociąga za sobą również brak uprawnień członków rodziny do renty rodzinnej po ubezpieczonym. Dochodzone świadczenie nie jest bowiem świadczeniem przyznawanym z uwagi na potrzeby, nawet najbardziej uzasadnione, ale świadczeniem pochodnym od okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (tak np.: wyrok WSA

w Warszawie z dnia 9 listopada 2006 r., II SA/Wa 270/06, LEX nr 306965; wyrok WSA

w Warszawie z dnia 15 czerwca 2005 r., II SA/Wa 647/05).

W związku z bezsporną okolicznością niepobierania przez zmarłą P. S. (1) w chwili śmierci świadczeń emerytalno – rentowych uprawnień wnioskodawców do renty rodzinnej po zmarłej matce należy rozpatrywać przez pryzmat spełniania przez nią - w chwili śmierci - warunków do uzyskania emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, przy czym przyjmuje się, iż osoba zmarła w chwili śmierci była całkowicie niezdolna do pracy (art. 65 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Ze względu na wiek P. S. (1) w chwili śmierci brak jest podstaw do rozważania spełniania przez nią warunków ustalenia prawa do emerytury.

Jeśli zaś chodzi o ocenę przysługiwania zmarłej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w pierwszej kolejności należy wskazać, iż zgodnie z treścią art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1) jest niezdolny do pracy;

2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;

3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy).

Warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat (art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy). Powyższy okres powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem powstania niezdolności do pracy (art. 58 ust. 2 ustawy).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny wskazuje, iż P. S. (1) legitymowała się łącznym okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 4 lata i 22 dni (Sąd I instancji błędnie wskazywał, że był to okres 4 lat, 8 miesięcy i 22 dni). Nie spełniała zatem przesłanki przyznania prawa do renty, o której mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wnioskodawcy nie kwestionowali, że zmarła nie posiadała co najmniej 5-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Sąd I instancji prawidłowo uznał, że brak jest podstaw do proporcjonalnego skrócenia zarówno okresu 10 – letniego (art. 58 ust. 2 ustawy), jak i okresu pięcioletniego (art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy) ze względu na pobieranie przez P. S. (1) przez okres dwóch lat renty rodzinnej po zmarłym ojcu, o co wnosili wnioskodawcy. Takiej konstrukcji nie przewidują bowiem żadne przepisy prawa ubezpieczeń społecznych. Należy przy tym podkreślić, że przepisy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący (ius cogens), w związku z czym o przyznaniu świadczenia decyduje każdorazowo spełnienie ściśle określonych ustawowych przesłanek, nie zaś - zasady współżycia społecznego. W podobny sposób wypowiadał się niejednokrotnie w swoich orzeczeniach Sąd Najwyższy, np. w wyrokach: z dnia 12 stycznia 2000 r. (II UKN 293/99, OSNP z 2001 r. Nr 9, poz. 231); z dnia 19 czerwca 1986 r. (II URN 96/86, Służba Pracownicza z 1987 r., nr 3); z dnia 26 maja 1999 r. (II UKN 669/98, OSNP z 2000 r. Nr 15, poz. 597).

Odnosząc się do akcentowanej w apelacji okoliczności niedoliczenia do stażu ubezpieczeniowego P. S. (1) okresu zatrudnienia w zakładzie fryzjerskim oraz okresu prowadzenia działalności gospodarczej Sąd Apelacyjny wskazuje, że oba te okresy prawidłowo nie zostały uwzględnione jako okresy ubezpieczenia z powodu braku opłacenia za zmarłą składek na ubezpieczenie społeczne.

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okres ubezpieczenia oznacza okres opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek, o której mowa w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych. Przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości – jak stanowi art. 5 ust. 1 ustawy – uwzględnia się z zastrzeżeniem ust. 2 i 5 okresy składkowe, o których mowa w art. 6 oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7. Przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie (art. 5 ust. 4 pkt 1 ustawy).

Mając na uwadze powyższe należy podkreślić, że brak jest podstaw do uwzględnienia w stażu ubezpieczeniowym zmarłej okresu prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Skarżący nie wykazali bowiem, aby P. S. (1) uiszczala wówczas składki na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe wbrew danym wynikającym z zaświadczenia ZUS z dnia 23 sierpnia 2010 r. (k. 49 a. r.). Co więcej, apelacja, w której nota bene omawiany okres pojawia się po raz pierwszy, nie precyzuje nawet ram czasowych prowadzenia przez zmarłą tejże działalności.

Jeśli chodzi o nieopłacenie składek za okres zatrudnienia P. S. (1) w salonie fryzjerskim (...), tj. od dnia 1 marca 2003 r. do 30 września 2003 r., Sąd II instancji wskazuje, że w obecnym stanie prawnym dla uznania okresu zatrudnienia za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ustawy wymagane jest wykazanie przez osobę ubiegającą się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego opłacania przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne.

Aktualnie obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne zarówno w części obciążającej pracodawcę, jak i pracownika spoczywa na pracodawcy - płatniku (art. 17 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a wykonywanie przez pracodawcę tego obowiązku jest niezależne od pracownika, zatem zaleganie pracodawcy ze składkami lub uchylanie się od ich opłacania powodowałoby brak środków na indywidualnym koncie pracownika, co miałoby wpływ na wysokość przyszłych świadczeń.

W stanie prawnym obowiązującym od momentu wejścia w życie - z dniem 1 stycznia 1999 r. - ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do 1 stycznia 2003 r., kiedy to zaczęły obowiązywać nowe regulacje ustawy systemowej, wprowadzone ustawą nowelizującą z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 241, poz. 2074) funkcjonował mechanizm chroniący pracownika przed skutkami niezależnego od niego zaniechania. W trybie określonym przepisem art. 40 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonywał

na koncie ubezpieczonego uzupełnienia kwoty składek nieuregulowanych przez płatnika.

W pierwotnym brzmieniu przepisy art. 40 ust. 3 – 7 stanowiły, iż ubezpieczony, który w ciągu 3 miesięcy od otrzymania wynagrodzenia stwierdził, że płatnik składki nie płacił należnej składki na ubezpieczenie emerytalne, może wystąpić z wnioskiem o uzupełnienie tej składki a Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na wniosek ubezpieczonego, dokonywał na jego koncie uzupełnienia kwoty składek do wysokości składek należnych wraz z waloryzacją.

W przypadku natomiast, gdy ZUS stwierdził, że od 6 miesięcy składka na ubezpieczenie emerytalne jest nieopłacona bądź wpłacona w wysokości niższej, niż należna powinien niezwłocznie zawiadomić ubezpieczonego, który z kolei w terminie 2 miesięcy od otrzymania zawiadomienia powinien wystąpić z wnioskiem o uzupełnienie składki. Jeżeli tryb ten został wyczerpany okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, w którym pracownik otrzymywał wynagrodzenie uznawany był za okres ubezpieczenia, czyli okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach niezależnie od tego,

czy pracodawca opłacił składki na ubezpieczenie (por. uzasadnienia wyroków SN: z dnia

5 kwietnia 1995 r., II Ur 3/95, OSNP 1995/17/222; z dnia 6 kwietnia 2007 r., II UK 185/06, OSNP 2008/9-10/143).

Omówione powyżej regulacje ust. 3 – 7 art. 40 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zostały uchylone z dniem 1 stycznia 2003 r. przez art. 1 pkt 18 lit. d) ustawy

z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 241, poz. 2074), co oznaczało rezygnację z instytucji uzupełniania konta ubezpieczonego. W zamian przyjęto zasadę, że waloryzacji będą podlegały zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego składki na ubezpieczenie emerytalne w części dotyczącej konta ZUS – w przypadku ubezpieczonych nie będących płatnikami składek – składki należne (art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy). Znowelizowany przepis zmierza do osiągnięcia w zasadzie tego samego celu co uzupełnianie konta,

ale bez konieczności stosowania skomplikowanej procedury. Uzupełnianie konta na wniosek lub z urzędu przez ZUS, faktycznie prowadzi bowiem do gromadzenia na koncie ubezpieczonych nie będących płatnikami składek informacji o składkach należnych

na ubezpieczenie emerytalne. Nadto, do art. 40 ustawy systemowej dodany został ust. 1a, zgodnie z którym, jeżeli ubezpieczony niebędący płatnikiem składek w ciągu 3 miesięcy

od upływu terminu opłacenia składki, o której mowa w ust. 1 pkt 1 stwierdził, że składka ta nie została opłacona może zwrócić się do ZUS o udzielenie informacji, czy Zakład podjął działania zmierzające do jej ściągnięcia. Jedynym przypadkiem, w którym Zakład może odmówić zaewidencjonowania na koncie ubezpieczonego nieopłaconej składki na ubezpieczenie emerytalne, o której mowa w ust. 1 pkt 1, a zewidencjonowaną anulować jest współdziałanie ubezpieczonego z płatnikiem składek w celu uniknięcia obowiązku opłacania składek (art. 40 ust. 8 ustawy).

Analiza przepisu art. 40 ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym w okresie zatrudnienia P. S. (1) od dnia 1 marca do dnia 30 września 2003 r., tj. już po jego nowelizacji ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 241, poz. 2074) prowadzi

do wniosku, iż w stanie faktycznym niniejszej sprawy nie zachodzą przesłanki do uznania tegoż okresu za okres ubezpieczenia w sytuacji bezspornego braku opłacenia składek

przez pracodawcę. Apelujący nie udowodnił, aby P. S. (1) podjęła jakiegokolwiek kroki w celu uzyskania od ZUS informacji o działaniach zmierzających do ściągnięcia nieopłaconych składek, a w konsekwencji, aby wyczerpany został tryb przewidziany w art. 40 ustawy systemowej.

Mając na względzie powyższe podkreślenia wymaga, że również w sprawach

z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontrydiktoryjności procesu wyrażona

w art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., zgodnie z którą ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Przepis art. 6 k.c. stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis art. 232 § 1 zd. 1 k.p.c. stanowi natomiast odpowiednio, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd Najwyższy charakteryzując art. 232 k.p.c. stwierdził, że na sądzie rozpoznającym sprawę

nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie. Do sądu nie należy przeprowadzanie z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych

dla rozstrzygnięcia sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa

na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne - art. 6 k.c. (zob. wyroki SN: z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76, z dnia 11 lipca 2001 r., V CKN 406/00, Lex nr 52321, z dnia 12 kwietnia 2000 r.,

IV CKN 22/00, Lex nr 52438).

W tym stanie rzeczy uznając, iż Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia przepisów prawa materialnego ani procesowego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną, o czym orzeczono jak w sentencji wyroku.

Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny zwraca apelującym uwagę na regulację wynikającą z przepisu art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie spełniają warunków przewidzianych w ustawie do uzyskania prawa do emerytury lub renty, nie mogą - ze względu na całkowitą niezdolność do pracy lub wiek - podjąć pracy lub działalności objętej ubezpieczeniem społecznym i nie mają niezbędnych środków utrzymania Prezes ZUS może przyznać - w drodze wyjątku - świadczenie w wysokości nieprzekraczającej wysokości odpowiednich świadczeń przewidzianych w ustawie.